

адаптований спеціаліст. Створення кваліфікованої команди для нового проекту – один з основних обов'язків проект-менеджера на першому етапі його роботи. Цей процес потребує навичок керування щодо добору й об'єднання в команду спеціалістів з різних відділів і організацій з урахуванням специфіки проекту як своєрідного явища.

Проект-менеджер і його команда мають бути єдиним цілим і працювати взаємоузгоджено. Ефективним та успішним проект буде лише тоді, коли в команді працюють зацікавлені, енергійні, цілеспрямовані та креативні суб'єкти праці.

Отже, особистісні засади проектної діяльності – це, насамперед, взаємозв'язки між людьми-виконавцями та керівною ланкою, які об'єднані в проектну команду зі спільною метою – здійснити проект.

Література

1. Кобиляцький Л.С. Управління проектами: Навч. посіб. – К.:МАУП, 2002 – 200 с.:іп.-Бібліогр.: с. 193-196
2. Тарасюк Г.М. Управління проектами: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 2-е вид. – К.: Каравела, 2006. – 320 с.
3. Тянь Р.Б., Холод Б.І., Ткаченко В.А. Управління проектами: Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. – 224 с.

МЕТОД ПРОЕКТІВ ЯК ІНТЕГРОВАНІЙ ДИДАКТИЧНИЙ ЗАСІБ РОЗВИТКУ, НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

Пивовар Н.М., Пономаренко В.М., Хілінська Т.В. (Полтава)

Зміни, які відбуваються у сучасному суспільстві, потребують коректив не тільки змістових, але й технологічних аспектів освіти. Метод проектів називають технологією, яка реалізує особистісно-діяльнісний підхід у навчанні і виховує у школярів ті якості, які дозволяють їм краще адаптуватися до соціально-економічних умов.

Є. Полат дає таке визначення методу проектів у сучасному розумінні: «... метод, що передбачає певну сукупність навчально-пізнавальних прийомів, які дозволяють розв'язати ту чи іншу проблему у результаті самостійних дій учнів з обов'язковою презентацією результатів» [1].

Метою методу проектів є:

- розвиток в учнів самостійності та здібностей до самоорганізації;
- розвиток здібностей до творчої діяльності;
- розвиток умінь вести діалог.

Технологія проектів спрямовується на розв'язок наступних задач:

1. *Допомогти* учням навчитися оперативно здійснювати пошук інформації, проводити її структурування, знаходити оптимальний алгоритм її обробки.

2. *Сприяти*:

- а) розвитку творчого потенціалу учнів;
- б) формуванню адекватної самооцінки;
- в) вміння працювати у команді.

Успішна реалізація проектної технології можлива за умов дотримання наступних вимог:

1. наявність проблеми і необхідність дослідницького пошуку для її

- розв'язання;
- 2. проблема потребує інтеграції знань;
- 3. проблема має практичне значення;
- 4. самостійна діяльність учнів;
- 5. використання дослідницьких методів;
- 6. при виконанні слід дотримуватися послідовності дій:
  - визначення проблеми та завдань;
  - обговорення методів дослідження;
  - обговорення способів оформлення кінцевих результатів;
  - збір і систематизація одержаних даних;
  - підведення підсумків, оформлення результатів, презентація;
  - висновки, висування нових проблем дослідження.

Оцінювання виконаних проєктів здійснюється за наступними критеріями:

- кількість та ступінь осмисленості використаної інформації;
- оригінальність ідеї та способу її розв'язку;
- ступінь самостійності у виконанні роботи;
- значення здійсненого проєкту;
- практичне використання предметних та загальних ЗУН;
- ступінь задіяності у груповій роботі та чіткість виконання відведеної ролі;
- володіння рефлексією.

Вирішальною ланкою цієї інновації є учитель. Із носія знань та інформації, він перетворюється в організатора діяльності, консультанта і колегу у вирішенні проблеми, здобувача знань та інформації з різних джерел. Робота над навчальним проєктом дозволяє вчителю організувати безконфліктну педагогічну взаємодію, разом з дітьми пережити натхнення творчості, перетворити процес з нудного примусу у результативну творчу роботу.

Вчителю необхідно, організовуючи навчання за проєктною технологією, обдумати наступне:

1. Як скласти навчально-тематичний план курсу, в якому передбачається проєктна діяльність учнів?
2. Як підготувати учнів до роботи над навчальним проєктом?
3. Як адаптувати навчальний проєкт до умов класу, школи, наявного обладнання?
4. Як розробити навчальний проєкт?
5. Як оцінити розв'язок педагогічних задач у результаті виконання навчального проєкту?
6. Як здійснити навчальний проєкт? Які форми освітньої діяльності застосувати?
7. З ким установити консультативні зв'язки по змісту проєктної дослідницької діяльності?

Вчитель разом із завучем повинен:

- узгодити тематичні плани курсів, предметів, у рамках яких виконується проєкт;
- підібрати навчальні проєкти і дослідження, які відповідають специфіці школи, особливостям класу, завданням навчально-виховної роботи;
- вибудувати серію проєктів одного учня для формування специфічних умінь і навичок проєктної діяльності.

Завучу необхідно опрацювати наступні проблеми:

1. Як скласти розклад занять для оптимального використання необхідних ресурсів (інформаційних, матеріально-технічних, аудиторних, кадрових)?
2. Як організувати моніторинг формування ЗУН, необхідних для виконання навчального проекту?

Діяльність директора закладу перед впровадженням технології проектів повинна забезпечити відповіді на наступні запитання:

1. Що дає проектна діяльність учнів?
2. Як змінюється роль учителя і учня у проектній діяльності?
3. Як змінюється навчальна діяльність школи у зв'язку з реалізацією проектів?
4. Як залучити спеціалістів до консультативної роботи?
5. Як оцінити роботу учнів у проектній діяльності?
6. Який приріст ЗУН можна очікувати у процесі реалізації проекту та в кінці циклу навчання?

Використання проектних технологій у навчальному процесі – справа не з легких, має ряд проблем, але творчі досягнення вчителів у даному напрямку виправдані, оскільки метод проектів значно розширяє рамки традиційної освіти і створює поле для творчості, пов'язує чуттєвий досвід учнів з їх діяльнісною орієнтацією.

Література

1. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Полат Э.С., Бухаркина М.Ю.; Под ред. Е.С. Полат. – М.: Академия, 2001. – 272 с.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЧИННИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ УЧНІВ

Романець М.В. (Полтава)

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується трансформацією соціально-економічної, політичної, культурної, освітньої та інших сфер життєдіяльності. В результаті цього змінюється якісна основа громадської свідомості. Водночас, сучасність характеризується також загостренням багатьох суперечностей, нестійкістю та різноманітністю орієнтацій і установок, що вносить у життя певну напруженість, викликає появу негативних тенденцій у процесі соціалізації підростаючого покоління, спричиняє зростання різних відхилень в особистісному розвитку та поведінці підростаючої особистості. Серед них особливе занепокоєння викликають не тільки підвищена тривожність, прогресуюча відчуженість дітей, але і їхній цинізм, жорстокість, агресивність. Найбільш гостро цей процес проявляється на межі переходу дитини із дитинства у дорослий стан – у підлітковому віці.

Сучасний підліток живе у світі, який складний за своїм змістом і тенденціями соціалізації. Це пов'язано, по-перше, з насиченим характером інформації, яка глибинно впливає на дитину, у якої ще не вироблена чітка життєва позиція. По-друге, з темпом і ритмом техніко-технологічних перетворень, які висувають до підростаючого покоління нові вимоги.

Для більшості дітей підліткового віку є характерним недорозвиненість моральних уявлень, споживацька орієнтація, емоційна грубість, агресивний